

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Lov nr. 285 af 9. juni 1982 om beskyttelse mod afskedigelse på grund af foreningsforhold (Folketings-tidende 1981-82 (2. samling), sp. 798, 1423, 7763 og 8050; tillæg A, sp. 1599; tillæg B, sp. 863; tillæg C, sp. 497). Den gældende lov er optrykt som bilag 1 til lovforslaget.

Efter at Den europæiske Menneskerettigheds-domstol i sin dom den 13. august 1981 havde taget stilling til rækkevidden af Menneskerettighedskonventionens art. 11, vedtog Folketinget i 1982 foreningsfrihedsloven bl.a. med det formål at sikre, at Danmark overholder sine forpligtelser efter Menneskerettighedskonventionen.

I foreningsfrihedsloven er fastslået såvel den positive organisationsret, dvs. retten til at lade sig organisere, som den negative organisationsfrihed, dvs. retten til at forblive uorganiseret eller til ikke at lade sig organisere i en bestemt forening. Ved loven blev der endvidere fastsat en meget høj godtgørelse – indtil 78 ugers løn – for afskedigelser i strid med loven.

På trods af lovens vedtagelse må det konstateres, at der i de senere år har været en lang række tilfælde, hvor lønmodtagere er blevet afskediget, fordi de har været uorganiserede eller organiseret i en anden forening end flertallet på den pågældende arbejdsplads.

Den kendteste af disse sager er den såkaldte HT-sag, der fandt sin endelige afgørelse ved Højesterets dom af 24. oktober 1986 (U.f.R. 86/898 H). Dommen fastslog, at afskedigelsen af 8 buschauffører var i strid med foreningsfrihedsloven. Dommen fastslog endvidere, at loven ikke giver lønmodtagerne ret til genansættelse, men dommen fastslog også, at lønmodtagere, der afskediges i strid med loven, har krav på en godtgørelse.

Højesterets dom dannede baggrund for en fore-spørgselsdebat i Folketinget den 27. november 1986, hvorunder statsministeren bl.a. udtalte:

»Jeg har i dag på regeringens vegne givet tilsagn om, at regeringen møder med et lovgivningsinitiativ, som går ud på:

- 1) Principielt krav om genansættelse.
- 2) I særlige tilfælde, hvor det ikke lader sig gøre, en betydelig højere erstatning end den, som kendes nu.«

Med nærværende lovforslag fremlægger regeringen en række ændringer af foreningsfrihedsloven, med det sigte, dels at sikre lønmodtagerne i deres ansættelsesforhold uanset deres foreningsmæssige tilhørsforhold, dels i endnu højere grad at tilskynde arbejdsgivere til at afholde sig fra at afskedige lønmodtagere i strid med loven, og således bidrage til en reel sikring af foreningsfriheden.

Disse forslag omfatter:

- adgang til genansættelse ved afskedigelse i strid med loven,
- forhøjelse af maksimum for godtgørelsens størrelse,
- indførelse af en minimumsgodtgørelse,
- adgang for arbejdsgiveren til at få udgifter til godtgørelse erstattet hos de ansatte, der eventuelt har medvirket til afskedigelsen,
- indførelse af hurtig domstolsbehandling i sager om afskedigelse på grund af foreningsforhold, og
- mulighed for at tillægge sådanne sager opsættende virkning.

Indholdet i en *genansættelsesadgang* er:

- at det afgivne opsigelsesvarsel ikke får virkning og ansættelsesforholdet opretholdes, såfremt rettens afgørelse i sagen foreligger inden lønmodtageren skal fratræde, eller
- at lønmodtageren genindtræder i det tidligere ansættelsesforhold, såfremt rettens afgørelse foreligger efter at fratræden som følge af opsigelsen har fundet sted.

For offentligt ansatte er adgang til genansættelse ubetinget, såfremt den afskedigede lønmodtager ønsker dette. Ved offentligt ansatte forstås i denne sammenhæng lønmodtagere, som er ansat i henhold til kollektive overenskomster og aftaler, almindelige bestemmelser om løn- og arbejdsforhold eller individu-